

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาชีพการเลี้ยงกุ้งเป็นอาชีพหนึ่งของเกษตรกรในตำบลระวะ อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา เพราะชุมชนมีสภาพพื้นที่อยู่ติดชายทะเลทั้งสองฝั่ง คือ อ่าวไทยและฝั่งทะเลสาบ แต่ประเด็นที่จะขาดเสียมิได้ คือ การรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกุ้งขาวให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถพัฒนาวิธีการรวมกลุ่มในอาชีพเดียวกันให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นได้ กุ้งทะเลนับเป็นสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจมากในเขตภาคใต้ โดยมีการพัฒนาจากการทำนากุ้งธรรมชาติที่ใช้พันธุ์กุ้งที่มีอยู่ในน้ำทะเล โดยสูบน้ำทะเลเข้ามาเก็บไว้ระยะหนึ่ง ซึ่งใช้พื้นที่มาก ส่วนใหญ่เป็นบ่อดินขนาดใหญ่ มาสู่ธุรกิจด้วยการเลี้ยงแบบหนาแน่น ที่มีการใช้ลูกพันธุ์ที่ได้จากโรงเพาะฟักมาปล่อยลงสู่บ่อเลี้ยง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบริบทชุมชนตำบลระวะ ที่เลี้ยงกุ้งขาวและการพัฒนาอาชีพของการเลี้ยงกุ้งขาว รวมทั้งผลของการรวมกลุ่มเกษตรกรในการเลี้ยงกุ้งขาว ให้สามารถสร้างเป็นรายได้หลักให้กับครอบครัวได้ เพราะการรวมกลุ่มอาชีพการเลี้ยงกุ้งขาว นั้นเป็นการรวมกลุ่มที่ได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน แต่มีได้มีเครือข่ายหรือกรรมการกลุ่มให้เป็นองค์กรที่ชัดเจน แต่เป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้กุ้งขาวมีคุณภาพและอยู่รอดได้และสามารถขายได้ในปริมาณมาก กล่าวโดยสรุป การรวมกลุ่มจัดได้ว่า เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลต่าง ๆ มาทำงานร่วมกันเป็นการสร้างสรรค์ความรัก ความสามัคคี เพิ่มพลังในการประกอบอาชีพของคนในชุมชนได้ นอกจากนั้นกลุ่มยังเป็นช่องทางของการถ่ายทอดเทคโนโลยี และเป็นพลังต่อรองผลประโยชน์ของกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนตำบลระวะและวิเคราะห์การรวมกลุ่มเลี้ยงกุ้งขาว
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกุ้งขาวของกลุ่มเกษตรกรตำบลระวะ
3. เพื่อศึกษาผลของการรวมกลุ่มเกษตรกรการเลี้ยงกุ้งขาวในตำบลระวะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. บริบทชุมชนระวะ
2. บริบทการเลี้ยงกุ้งขาว
 - 2.1 ประวัติความเป็นมา
 - 2.2 วิธีการ
 - 2.3 แนวทางการรวมกลุ่ม

1. การรวมกลุ่มของเกษตรกรเลี้ยงกุ้งขาว
2. การวิเคราะห์และเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มโดยใช้ทฤษฎี SWOT

- ผลสำเร็จที่ได้รับ**
1. ความยั่งยืน
 2. พอเพียง
 3. ความเข้มแข็งของกลุ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการรวมกลุ่มอาชีพการเลี้ยงกุ้งขาวของกลุ่มเกษตรกร ตำบลระวะ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชน ตำบลระวะ ซึ่งมีอาชีพในการเลี้ยงกุ้งขาว โดยมีการคัดเลือกเฉพาะบุคคล หรือครอบครัวที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว จึงเป็นการกำหนดตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 20 ครอบครัว โดยแต่ละครอบครัวจะต้องมีประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้งขาวมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

สรุปผลและการอภิปรายผลการศึกษาวิจัย

กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวที่คัดเลือกแบบเจาะจงมาให้สัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่มย่อยทั้งหมดเป็นเพศชาย จำนวน 20 คน มีประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้งขาวต่ำสุด 5 ปี สูงสุด 15 ปี ประสบการณ์โดยเฉลี่ย 11 ปี ส่วนจำนวนบ่อกุ้งที่เลี้ยงแต่ละครั้งต่ำสุด 1 บ่อ สูงสุด 6 บ่อเฉลี่ยรายละ (ครอบครัว) 2 บ่อแต่ละบ่อจำนวนกุ้ง ต่ำสุด 70,000 ตัว สูงสุด 700,000 ตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดความกว้าง ยาวของบ่อแต่ละบ่อ

เมื่อสัมภาษณ์ลงลึกไปถึงที่ดินที่ใช้เลี้ยงกุ้งขาว พบว่า เกษตรกรใช้ที่ดินที่เป็นของตัวเอง จำนวน 8 ราย หรือร้อยละ 40 เข้าที่บุคคลอื่น จำนวน 8 ราย หรือร้อยละ 40 และถึงเช่าที่บุคคลอื่น และในที่ดินของตนเอง จำนวน 4 ราย หรือร้อยละ 20 ส่วนการจับกุ้งขึ้นมาขายในแต่ละครั้งนั้นเกษตรกร ตัวอย่างที่เลี้ยงกุ้งให้คำตอบว่าต่ำสุด 5 ตัน สูงสุด 70 ตัน โดยเฉลี่ย 13 ตัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของบ่อ และจำนวนบ่อในต้นทุนรวมต่ำสุด 300,000 บาท สูงสุด 5 ล้านบาท เฉลี่ย 960,000 บาท และจำหน่ายได้ในราคาโดยประมาณต่ำสุด 500,000 บาท สูงสุด 10 ล้านบาท เฉลี่ยรายละ 1.9 ล้านบาท ซึ่งเมื่อหักค่าเฉลี่ยต้นทุนต่ำสุด และกำไรเฉลี่ยสูงสุด แล้วพบว่า การเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรแต่ละคนจะมีกำไรเฉลี่ยร้อยละ 198 ซึ่งถือได้ว่าเป็นปริมาณที่มากและน่าสนใจยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ภาคราชการในระดับจังหวัด ควรกำหนดเป้าหมาย นโยบายหลักของเกษตรจังหวัดและเกษตรอำเภอในแต่ละจังหวัดนั้นๆ ส่งนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เช่น การเลี้ยงกุ้ง การรักษาสิ่งแวดล้อม การตลาดและการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงกุ้งขาวที่ยั่งยืนแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

1.2 กำหนดเป็นนโยบายระดับจังหวัด เกษตรกรที่สนใจประกอบอาชีพการเลี้ยงกุ้งขาวควรมีการปรับให้เป็นองค์กรที่เป็นทางการเป็นนิติบุคคลที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างครบวงจร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยถึงกระบวนการเรียนรู้การเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรอย่างครบวงจร ตั้งแต่วิธีการคัดเลือกพันธุ์กุ้ง การให้อาหารกุ้ง การแก้ไขปัญหาโรคกุ้ง การตลาดกุ้ง และแนวโน้มความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับกุ้งขาว

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปสหกรณ์การเลี้ยงกุ้งขาวให้เกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพ

เอกสารอ้างอิง

วิทยา บุญรังสี. (2548). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเพาะเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม ในอำเภอรโนด จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

บันทึกยา ทุตานุวัตร และณรงค์ ทุตานุวัตร. (2549). การพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท.

แนว สดกพิพันธุ์. (2539). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีในพื้นที่จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บัญชา นาไชย. (2547). การวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนเลี้ยงกุ้งขาวในจังหวัดสุพรรณบุรี ปีการผลิต 2545. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

